

Västerbottens hållbarhetsvecka 2013

Länstyrelsen
Västerbotten

Ansvarig enhet: Miljöanalysenheten
Redaktör: Tiina Kumpula
Layout: Robert Klingbert
Foton: Tiina Kumpula
Tryck: Länsstyrelsen Västerbotten, 2014
Upplaga: 50

”See-veckan är en tillställning som handlar om omställning!”

I år var femte året som Västerbottens hållbarhetsvecka gick av stapeln. Nytt för i år är att Norrbotten är med!

Årets vecka vände sig särskilt till barn och ungdomar och några av aktiviteterna var mest för dem, men som vanligt fanns ett stort smörgåsbord med hållbara aktiviteter från kust till fjäll.

Vi lever i en föränderlig värld. Klimatförändringar, gifter, utdöende av arter, hälsoproblem och ekonomiska kriser. Hållbar utveckling handlar om att försöka förändra allt detta till det bättre. För att vi ska klara det krävs en förändring av hur man gör sina val, det kallas - omställning. Man brukar säga att det är det svåraste som finns att förändra en vana, ett invariant beteende och SEE-veckan försöker ge en skjuts mot en förändring för hållbarhet.

Det finns många åsikter om hur det går att åstadkomma en hållbar utveckling. Vissa tycker att det är viktigast att inrikta sig på globalt och internationellt arbete och medan andra tycker det är viktigare att vara konkret och jobba lokalt. Sanningen är att båda behövs. Många av de åtgärder som krävs för att förbättra sker på lokal- och individnivå. Sedan behövs det bra lagstiftning och internationella krav också.

Alla kan vi bidra till en hållbar utveckling. Västerbotten är beroende av en hållbar utveckling för att kunna överleva, bin som pollinerar, fiskar som tar sig fram i vattnet, skolor, omsorg, hälsa, för att man ska vilja verka och bo här. Ambitionen att vi ska bli det ”Hållbaraste länet till 2020” finns kvar och det är en del att göra för att nå dit.

Det görs mycket bra saker i Västerbotten och Norrbotten och SEE-veckan är en möjlighet att ta del av det härliga myller av aktiviteter som pågår och sprida goda exempel.

Eva Mikaelsson, för ledningsgruppen SEE- Västerbottens Hållbarhetsvecka

En liten Hållbarhetsdikt!

”En grov sammanfattning är väl att vår planet har fått utstå mer än vad den tål och för att komma till rätta med det så har vi ett ambitiöst hållbarhetsmål.

*Västerbottens hållbarhetsvecka har ett uppdrag på regional plan och nivå.
Driva arbetet för hållbarhet framåt och förbättra hur människa, kultur och miljö i vårt vackra län mår.*

*Arbetet kräver mycket samverkan och åtgärder, som stöd till stor och liten.
För att ekosystemtjänster bevara för att människa, natur och miljö inte ska bli så sliten.*

*Ekosystemtjänster må vara ett krångligt ord
men det handlar faktiskt om hur vi får maten och vattnet på vårt bord.*

*För att leva och bo i vårt län är också ett hållbart näringsliv
av vikt för varje Västerbottnings liv.*

*Det är därför väldigt bra med företag som arbetar med allt från utveckling av miljövänlig
teknik till hjälp med att bli energieffektiv.*

*Att bra miljö är viktigt för barn, kvinnor och män ska vara en självklarhet.
Oavsett var vi kommer ifrån är det viktigt med en ekologiskt och jämställt fungerande
planet”*

Marie Vallin
Miljösamordnare, Länsstyrelsen

Innehåll

Vad är hållbarhet? - Möt några av deltagarna från SEE	4
Vision	10
Mål	10
Resultat 2013	11
Strategi	11
Ekonomi	11
Bilaga 1: Aktiviteter	12
Bilaga 2: Uppföljning av SEE-veckan	24
Bilaga 3: Startskottet för SEE	29
Bilaga 4: Enkät svar	30
Bilaga 5: Inbjudningar	35

”Hållbarhet handlar om att ha roligt, inte om att avstå”

Maria Engström, Hållbarhetsprofet

Vad betyder Hållbarhet för dig?

För mig betyder det att leva i samklang med miljön, miljövänligt. Då menar jag inte arbetsmiljön eller liknande utan naturen, världen, planeten.

Man måste inte gå ”all in”

Det handlar om hållbar livsstil, till exempel brukar jag tänka ”varannan ekologisk” när jag handlar mat. Man måste inte gå ”all in”, det kanske är alldeles för besvärligt för ens livssituation. Och det som passar för mig kanske inte passar någon annan: en del personer kanske har lätt för att byta ut bilen mot cykeln, medans personer som bor på landet kanske måste köra bil, men kan odla sin egen mat.

Klädbytdagar är både roligt och ekologiskt

När det gäller kläder väljer jag begagnat och ekologiskt i första hand men när det gäller till exempel skor så är det fortfarande svårare att få tag på så då tänker jag kvalitet, att de ska hålla länge. Vi arrangerade klädbytdagar som både var ekologiskt och roligt. Det är väldigt trevlig stämning att gå på klädbytdagar och fika och umgås med de andra ”kunderna” jämfört med att stå i ett kallt provrum. Jag har även köpstopp på kläder och då spar jag både tid och pengar eftersom jag inte går i affärer och kollar in alla nyheter.

Tipsar och bloggar om hållbarhet

Jag har en blogg där jag skriver om hållbarhet och där har jag bland annat tio tips för att bli hållbar! Hon tipsar också om andra grupper: Facebook-gruppen "Bortskänkes", där du har chansen att ge bort bra saker som du inte behöver själv.

Reser miljövänligt

Jag åker tåg istället för flyg och har till exempel medvetet valt bort bilen och cyklar istället. Om jag hade bil så skulle det lätt bli att jag tog den, även för ganska korta sträckor. I somras fick jag låna en elcykel av Be Green (projekt i Umeå kommun för hållbara transporter) i en månad. De är väldigt lätta att cykla med och vi funderar på att skaffa en nu.

Om att gå ner i arbetstid

Jag har gått ner i arbetstid och det hänger ihop med flera saker: nu har jag gott om tid, jag hinner cykla istället för att köra bil och det medför i sin tur att jag inte behöver köpa ett motionskort. Dessutom slipper jag utgifterna med bil. Jag hinner vara med familjen, laga ekologisk mat och jag hinner fixa saker istället för att köpa nytt.

Blir ifrågasatt

När jag gick ner i arbetstid för att vara föräldraledig var det ingen som reagerade men nu när jag gjorde det av andra orsaker var det flera bekanta som reagerade på det. Vi har diskuterat och nu är det faktiskt en av mina bekanta som också funderar på att gå ner i arbetstid.

Mer av allt?

Jag kanske inte behöver sträva efter mer hela tiden, mer pengar, mer grejer och mer status. Det uppmuntrar dessutom mina dåliga egenskaper som fåfänga. Jag vill hellre investera i sådant som är hälsa och livskvalitet för mig.

Hur ser framtiden ut när det gäller hållbarhet?

Jag tror att folk kommer att leva mer hållbart och en positiv utveckling. Det ekologiska utbudet kommer att öka och inte bara på mat och kläder, det gäller allt som till exempel miljöanpassade bilar.

Vad är speciellt viktigt när det gäller hållbarhet?

Våra val är viktiga, minskad konsumtion av mat och kläder kan leda hur långt som helst. ”Hållbarhet” är ett inneord, företag måste ta hänsyn till det redan idag och det är modernt att vara hållbar, medan det för 15 år sedan var mest var ”skogsmuppar” som ”levde hållbart”.

Varför deltar du på SEE-veckan?

Vi har ett catering-företag och det var ett gyllene tillfälle att nå rätt målgrupp. Vi fick knyta kontakt med många nya nyfikna människor som både fick recept på vegansk mat och provsmaka.

Hur tror du SEE-veckan kan se ut i framtiden?

SEE kommer att bli mer framträdande och med större besökstal när konceptet blir ännu mer inarbetat, och kanske tack vare stämmingsfull hållbarhetsmarknad med fler marknadsstånd. Det finns flera goda förebilder när det gäller stämmingsfulla och mysiga marknader som Gamlas julmarknad och Pilgatans kulturmarknad. Vi kanske skulle byta plats och ha hållbarhetsmarknaden på platsen för ”Bondens marknad”? Platsen är bra och trevlig och det är fler som passerar där naturligt.

”Tid och rum stannar när jag är bland människor. Jag älskar mitt jobb”

Johanna Lundblad, Hamnmagasinet

Johanna jobbar på Hamnmagasinet som ungdomsassistent.

Hamnmagasinet – en frizon

Johanna Lundblad jobbar på Hamnmagasinet i Umeå. Hamnmagasinet– Ungdomens hus, ska vara en öppen, kreativ, trygg och drogfri mötesplats, där unga mellan 15-25 år ska kunna förverkliga sina idéer.

Socialt hållbar utveckling är en naturlig del av vår verksamhet. Besökarna har olika utgångslägen och ibland kan det finnas någon form av utanförskap. Det är viktigt att bemöta alla lika och möta alla olika människor med samma respekt. Det i sin tur gör att ungdomarna kan mötas mer jämlikt. Hamnmagasinet ska fungera som en frizon och det ska vara öppet och tryggt för alla olika besökare.

För mig handlar Hållbar utveckling om att förändra på nära håll

För mig är det att vara medveten om det som finns nära mig som jag kan förändra. För mig handlar det inte om att förändra världen. Det handlar också om lyhördhet, att inte döma utan hellre hjälpa. Rent praktiskt kan man källsortera, återvinna, samåka, cykla och undvika engångsförpackningar.

Att förklara Hållbar utveckling med enklare ord

Om jag ska förklara Hållbar utveckling till exempel för ett barn, så skulle jag prata om att ta hand om naturen så att den håller länge och att vi inte ska förstöra den genom att till exempel kasta grejer i naturen. Jag skulle prata om att sortera skräp så att man kan använda det igen och jag skulle också prata om att om man är snäll mot kompisar så är de snälla mot dig.

Både miljö och människor

Jag tycker det är viktigt att bry sig om och att ta hand om både miljön och andra människor. Hamnmagasinet jobbar direkt med socialt hållbar utveckling men man tänker också på ekologiskt hållbar utveckling på cafésidan och i hantverksaktiviteterna. Caféet säljer "Fair Trade"-varor, frukt istället för godis och de källsorterar. De bakar sockerfria, mjölkfria, glutenfria och veganska alternativ för att alla ska kunna fika.

I Hamnmagasinet Designverkstad samarbetar vi med Returbutiken, Myrorna och Röda korset och vi återanvänder och redesignar material. Vi får också mycket tyger och garner till skänks. Vi har även en bokbytarhylla och klädbiblioteket har lokaler här.

Hoppfull framtid

Jag tror att alla kommer att bli medvetna och att det kommer att bli naturligt och självklart för alla. Vi kommer att se resultat och det kommer att göra oss motiverade.

Det måste finnas rätt förutsättningar för att människor ska vara motiverade. När det gäller till exempel källsortering är det viktigt att det vi sorterar inte går till en soptipp utan kommer till användning. Jag tror att förutsättningarna på fler områden kommer att bli bättre och det kommer att vara naturligt för alla att källsortera, minimera gifter och minimera energianvändning.

Det är speciellt viktigt att vi lyckas ta hand om alla människor

Socialt hållbar utveckling är viktigt. Människor på jorden måste kunna mötas oavsett förhållanden och olikheter, och vi måste jobba mot krig och annan misär. Mycket handlar om att vi måste ta hand om varandra på ett annat sätt.

Människor har olika förutsättningar. Jag själv tycker det är kul och har relativt lätt för att umgås med olika människor, även dem som är ganska olika mig. Jag tycker det är viktigt att ha ett öppet sinne och våga möta människor som inte är likadana som jag.

Ofta upplever jag att tid och rum stannar när jag är bland människor eftersom jag mår så bra av det. Det är samma slags "tidsbubbla" som man kan uppleva när man jobbar med skapande arbete.

Närvaro och medvetenhet i det stora hela - det tycker jag är hållbarhet.

Hamnmagasinet vill lyfta fram sitt arbete med socialt hållbar utveckling under See-veckan

Vi vill delta i See-veckan för att den finns, vi vill vara en del av den och visa att vi finns. Vi jobbar hela tiden med social hållbarhet och See-veckan är ett bra tillfälle att lyfta de här frågorna så att fler blir medvetna.

Kristin på Nolia hade ett skolprojekt där man utgick från Hamnmagasinet verksamhet och det gav oss massor av nya förslag. Under See-veckan inspirerar vi även oss själva. Positivt att See-veckan nu omfattar hela Västerbotten.

Motsvarades dina förväntningar på See-veckan?

Ja, de som kom på våra aktiviteter var nöjda. Jag skulle vilja göra våra See-aktiviteter mer synliga här på själva Hamnmagasinet, kanske mer marknadsföring som skyltar, foton eller redesign-utställning.

Inför framtiden hoppas jag att See-veckan blir ett välkänt begrepp

När det gäller Hamnmagasinet tror jag att vi kommer att få både mer resurser och större engagemang och att vi ska kunna integrera alla verksamheter i hela huset i See-veckan.

I Västerbotten önskar jag att See-veckan blir ett begrepp som alla känner till och vet vad det står för. Det skulle göra att de här delarna skulle bli accepterade.

Det jag älskar med mitt jobb är att jag får förmånen att träffa olika människor. Jag får input från flera olika håll, det kan till exempel komma någon och säga ”Jag vill ha klädbytdag”! Jag får nya utmaningar och problem att lösa utifrån olika förutsättningar och det tycker jag är väldigt roligt. Detsamma gäller för hantverk i re-design. Det finns förutsättningar och ett mål, men inte en färdig idé om slutprodukten utan den får finna sin form under arbetets gång. Slutprodukten kan få bli någonting helt annat än den ursprungliga idén. Jag kan uppleva att tiden stannar när jag arbetar på det här sättet.

För egen del önskar jag att jag kunde få möjlighet att ta del av fler olika aktiviteter under See-veckan.

Vision för See 2013

SEE Västerbottens hållbarhetsvecka strävar i sitt arbete att uppnå följande:

”År 2020 är Västerbottens län, Sveriges hållbaraste län. Regionalt och lokalt arbetas för en långsiktig hållbarhet med målet att kommande generationer ska ha möjlighet att leva i ett socialt, ekonomiskt och ekologiskt hållbart samhälle.”

”SEE Västerbottens hållbarhetsvecka är en förebild för arrangemang och nätverk inom hållbar utveckling i en region”

Mål 2013

Årets vecka vände sig särskilt till barn och ungdomar och vissa av aktiviteterna var mest för dem, men som fanns ett stort smörgåsbord med hållbara aktiviteter från kust till fjäll. Dessutom så har veckan i år utvidgats till att omfatta Norrbottens län också.

SEE-veckan visar mycket av det som händer för att bidra till en hållbar utveckling: stadsodling, ekologisk mat, hälsoinsatser, integrering, innovationer och ekonomisk utveckling och bidrar till nya relationer och möten som ger mersmak!

Målgrupp

Målgruppen är bred och vi vill nå både allmänhet, politiker, tjänstemän och företagare.

Målet är också att hållbarhetsveckan ska vara jämställd med en jämn könsfördelning bland deltagare och arrangörer.

Mål att skapa mötesplatser

SEE 2010-2014 är ett projekt som skapar mötesplatser som vidareutvecklar och främjar en hållbar utveckling.

Mål att främja nätverk

Projektet ger möjlighet att bygga nätverk kring hållbar utveckling både lokalt och regionalt i Västerbotten och Norra Sverige.

Lyfta fram unika exempel i regionen

SEE kan lyfta fram unika exempel på hållbar utveckling i regionen, i syfte att stärka dem och sprida exemplen inom och utanför regionen.

Kunskapsmål

Projektet sprider information och ökar kunskapen om hållbar utveckling hos projektets målgrupp, i syfte att skapa en förståelse för de åtgärder som behöver göras för att nå en ekonomiskt, ekologiskt och socialt hållbar utveckling i regionen. Projektet skapar strukturer och samarbete för att öka kunskapen om hållbar utveckling.

Mål att öka engagemang

SEE ska inspirera regionen så att hållbar utveckling genomsyrar företag, offentlig sektor och ideella föreningar.

Resultat 2013

Under 2013 har varje arrangörerna uppskattat antalet besökare och resultatet blev cirka 9500 deltagare totalt. Mer än 30 arrangörer anordnade över 100 programpunkter. Könskvoten var jämn med lika många kvinnor som män som besökte arrangemangen.

Räckvidden av media, annonser i tidningar och via digitala kanaler uppskattades till nära 2 miljoner kontakter.

Utifrån årets enkät var flera arrangörer nöjda med veckan och med antalet besökare, dessutom uppmuntrar flera en fortsättning av hållbarhetsveckan och tycker att den är viktig för en hållbar utveckling i Västerbotten.

Konsekvenser för miljö, jämställdhet, integration och folkhälsa

Arbete med Hållbar utveckling främjar folkhälsan, den biologiska mångfalden, kulturhistoriska värden, ekosystemens långsiktiga produktionsförmåga, hushållning med naturresurser och vår ekonomiska utveckling på sikt. Projektet främjar både natur, kultur, hälsa attraktiv bebyggelsemiljö och ger förbättrade livsvillkor. Det syftar också till att vidareutveckla livsmiljöer i Västerbotten både lokalt och regionalt, nationellt och internationellt.

Strategi

Tidsomfattning

SEE är en årligen återkommande arrangemangsvecka, med en uppbyggnadsperiod åren 2009-2014 och en utvecklingsperiod åren 2015-2020.

Projektorganisation

Nolia AB, Länsstyrelsen i Västerbotten, Västerbottens Läns Landsting, Region Västerbotten, Umeå universitet, Umeå kommun, Skellefteå kommun, Umeå C och Be Green Umeå/Green Citizens of Europe. Nolia AB är navet inom projektet och ansvarar för projektledning, koordinering och administrativa tjänster.

Ekonomi

Projektet har finansierats av Styrgruppens medlemmar, miljömålsuppföljningsmedel och regionala utvecklingsmedel. Projektverksamheten har haft en budget på 425 000 kr varav 65 procent har finansierats av styrgruppen och 35 procent av regionala utvecklingsmedel.

Bilaga 1: Aktiviteter

Hållbarhetsvecka i två län 16-22 september 2013

16/9 // 15.00 - 18.00 // **Startskottet för SEE 2013!**

Vi välkomnar dig till Startskottet för SEE 2013! Det blir ett brett program med internationella vänner från Kenya och Jinja men även Jon Moen, Ingvar Rönnbäck, Stina Billinger och många fler intressanta gäster är på plats! Moderator är Jenny Eklund. Förutom allt klokt som kommer att sägas kommer du också att få inspiration med lättare underhållning. Boka in måndagen den 16 september klockan 15 – 17.30. Vi avslutar med lite mingel och lättare mat. Plats: Folkets Hus i Umeå. Arrangemanget är kostnadsfritt men vi behöver din anmälan som du gör här nedan!

16/9 // 19.00 - 21.00 // **Kulturväxter**

Marlene Lundström berättar om sin trädgård med gamla kulturväxter. Arrangör: Studieförbundet Vuxenskolan, Skellefteåbygdens självhushållningsnätverk. Burträsk Navet Kamvägen 4

16/9 // 18.00 - 20.00 // **Riksbyggens klimatskola inkl. studiebesök**

Klimatskolan rivstartar med en spännande och inspirerande kväll med intressant studiebesök och föreläsningar kring hur vi kan arbeta för ett hållbart samhälle, enskilt och tillsammans. Vi utser även årets miljöförening. Kl 18-20. Plats: UMEVAS huvudkontor på Ön. Arrangör Riksbyggen

16/9 // 11.00 - 16.00 // **Öppet hus i Bagarstugan**

Kom och provbaka bröd, eller dela dina recept med andra. Arrangör: Studieförbundet Vuxenskolan

16-18/9 // **Bröd utan gränser**

Under veckan inbjuder vi alla i Vindeln att delta i våra små bakprojekt. Tanken är att mötas över generations- och kulturgränser för att dela recept och erfarenheter. Veckan avslutas med öppet hus och provsmakning under Vuxenskolans invigning av den nya lokalen. För mer information se lokal annonsering. Arrangör: Studieförbundet Vuxenskolan, Vindelns kontor

16-22/9 // **Europeiska trafikantveckan**

Den Europeiska Trafikantveckan är en upplysningskampanj som går ut på att motivera medborgarna att cykla, gå och använda kollektivtrafik i så stor utsträckning som möjligt, samt att uppmuntra de europeiska städerna att, på olika sätt, underlätta för invånarna att använda dessa alternativ. Årets slogan är "På väg åt rätt håll".

16/9 // **Skellefteå kommuns skolor erbjuds med "Aktivitetspaletten" att jobba med hållbarhet!**

Förskolor, grundskolor och gymnasium erbjuds ett antal olika aktiviteter och frågeställningar att jobba med under denna vecka. De kan fritt välja bland de föreslagna aktiviteterna eller helt enkelt själva hitta på aktiviteter inom tema "Hållbarhet". Aktiviteterna ska anmälas till webbsida www.skelleftea.se/hallbarhetsveckan, klicka vidare till "Aktivitetspaletten", senast torsdag 12 september. Besök webbsidan, där hittar ni arbetsmaterial, länkar till mer information och även kontaktuppgifter om ni har några frågor.

Tävling – Efter veckans slut kommer tio bidrag utses som utmärkt sig lite extra att utses. Alla bidrag som dokumenterats och skickats in senast onsdag 25 september deltar i tävlingen. Priset är att hela klassen får ett ekologiskt fika (tårta eller smörgås bakat av Solkraft). Vilken dag som passar bestämmer ni själva. Utöver detta kommer dessa 10 att få synas lite extra!

16/9 // Skellefteå kommuns Konsument Skellefteå bloggar om hållbarhet

Bloggarna skriver om hållbarhet under hela 2013 och än mer intensivt under hållbarhetsveckan.

16/9 // Uppmuntring till bussresenärer

Utdelning av frukostpåsar för att uppmuntra trogna bussresenärer kommer att ske en dag under veckan. Arrangör: Framtidsvägen, Skellefteå kommun, Skelleftebuss

16/9 // Smart mat för besökare och personal på Skellefteå lasarett

Under v. 38 kommer restaurangen på Skellefteå lasarett att servera lactovegetarisk mat i personalrestaurangen och sjukhusets cafeteria. På menyn står bland annat fetastgratäng, vegetariska biffar rotsaksgratäng. Under veckan kommer restaurangen även att se över lokalproducerat mat och ta in så mycket som det är möjligt.

16/9 // Sjöboden: miljömedvetna frisörer

Miljömedvetna frisörer som jobbar med paraben- och sulfatfria produkter, först i stan med Kevin Murphys miljövänliga färg utan PPD. Kom in och rådfråga oss om allt som rör ditt hår. Vi har prova på rabatt under See veckan med 20 procent på alla våra hårprodukter. Upplev lugnet längs älven och njut av den vackra miljön. Datum: 16-22 september 2013 Tid: mån-fre 9-18, lör 9.30-15 Företag: SJÖBODEN Miljömedvetna frisörer (Umeå stil & form AB)

16/9 // 11.30 - 13.00 // Företagslunch med Framtidens verkliga vinnare!

SPP bjuder in företagare till en lunch där Stina Billinger, Hållbarhetsansvarig berättar varför framtidens vinnare både är hållbara och lönsamma. Vi visar alternativ på hållbara placeringar så att du kan gå en god framtid till mötes på mer än ett sätt. I SPP integrerar vi samhällsansvar och hållbarhet i kärnverksamhet, i allt vi gör och i alla beslut vi fattar. De företag som inte lever upp till kraven investerar vi inte i – och vi handlar inte från dem heller. Vi är övertygade om att det är de hållbara företagen som är framtidens vinnare. Arrangör: SPP Liv Fondförsäkring AB, Umeå

16/9 // Ögonblick av hållbarhet – en fotografisk utställning av Evelina Rönnbäck i samarbete med Naturskolan i Umeå

Med kamerans hjälp har Evelina Rönnbäck fångat ögonblick i några skolor och förskolors hållbara arbete. Utställningen vill visa den entusiasm och delaktighet som är grunden till det framgångsrika hållbarhetsarbete som Naturskolan och Umeås förskolor och skolor har fokuserat på under en längre tid. Redan 2006 beslutades att alla verksamheter skulle ansöka om Skolverkets utmärkelse ”Skola för hållbar utveckling”. Idag är arbetet i full gång och majoriteten av verksamheterna har fått utmärkelsen. Just nu deltar Umeå kommun i ett projekt i samarbete med Vietnam och under hållbarhetsveckan kommer en delegation från Hanoi att besöka utställningen. Evelina Rönnbäck är 20 år och från Umeå. Jobbar som frilansfotograf genom sin egen fotofirma. Företaget grundar sig i ett engagemang gör globala frågor så som hållbar utveckling, mänskliga rättigheter och internationella relationer. Detta utförs både genom lokala och internationella uppdrag och projekt.

Kort fakta om Naturskolan: Naturskolan är sedan 1992 en resurs inom för- och grundskolan i Umeå och har som uppdrag att arbeta med lärande för hållbar utveckling och utomshuspedagogik. Naturskolan deltar också i internationella hållbarhetsprojekt, för närvarande i Vietnam där man under sommaren genomfört utbildning för rektorer och lärare.

16/9 // 12.00 // Filmvisning

Visning av filmen Transition 2.0. Diskussion efteråt på lätt svenska. Arrangör: Studieförbundet, Vännäs kommun.

16/9 // **Youth for Democracy and Human Rights**

Med stöd av finansiering från International Centre for Local Democracy (ICLD) samarbetar Robertsfors kommun med Machakos County i Kenya. Samarbetet handlar denna gång om demokrati och rättighetsfrågor med ungdomar från både Robertsfors och Machakos som deltagare. Den kenyanska gruppen deltar vid SEE Västerbotten i ett intensivt program under hela veckan. Programpunkter vid flera adresser under hela veckan. Arrangör: Robertsfors kommun

17/9 // 18.30, 18/9 13.00 // **Föreläsning – Från orättvis till rättvis handel**

Föreläsning med Olle Wallin, Medverksta´n Rullande Världsbutik för Rättvis Handel. Vi bjuder på rättvisemärkt choklad och kaffe. Försäljning av rättvisemärkta varor från Världsbutiken för Rättvis Handel. Arrangör: ABF, Vännäs kommun

17/9 // 09.30 - 15.30 // **Kick-off RCE North Sweden**

Att världen står inför stora utmaningar som kräver samverkan över nations- och kulturgränser är allmänt känt. Fattigdom, sociala orättvisor, kränkningar av mänskliga rättigheter, väpnade konflikter, klimatförändring och utarmade ekosystem med olika typer av konsekvenser är exempel på utmaningar som behöver adresseras. Lärande är en förutsättning för en hållbar samhällsutveckling. De utmaningar världen står inför kan inte bemötas utan ett utvecklat lärande där människor och organisationer – enskilt och i samverkan – omsätter kunskap och förståelse i handling.

FN:s årtionde för lärande för hållbar utveckling (2004-2015) är etablerat utifrån denna insikt och för att ge arbetet en vidare spridning arbetar FN för att stödja utvecklingen av sk Regional Centre of Expertise (RCE) i världens länder och med uppgift att sprida och stödja lärande för en hållbar samhällsutveckling. I dagsläget finns mellan 130-150 RCE runt om i världen.

Ansökan för att etablera ett RCE i den egna regionen ställs till United Nation University – Institute for Advanced Studies (UNU-IAS) och prövas i flera omgångar. RCE North Sweden etablerades

december 2012 genom att UNU-IAS beviljade ansökan vid den tidpunkten. Nu bjuder RCE North Sweden i samarbete med KNUT-projektet/Bio Fuel Region in till kick-off och workshop om lärande för hållbar utveckling den 17 september 2013 i Umeå! Arrangör: Region Västerbotten, Bio Fuel Region

17/9 // 09.00 - 13.00 // **Utopia – en temadag om hållbart liv**

Vad är mina visioner för ett gott samhälle? Vad behöver vi förändra i vårt sätt att tänka och leva för att nå dit? Hur kan vi börja? Föreläsningar: Karl-Johan Bonnedal, ekonom, Umeå universitet, Pella Thiel, "Omställning Sverige", Malin Rönnblom, statsvetare, Umeå Universitet, performance av Gunilla Samberg, konstnär. Samtal med lokala politiker, bland andra Marie-Louise Rönnmark (s), Mattias Larsson (c), Tamara Spiric (v). Arrangör: Kyrkan på Campus och Umeå Universitet, Sensus studieförbund och Kulturföreningen Pilgatan

17/9 // 18.30 - 20.00 // **In Transition 2.0 film-Omställning till vad och hur?**

Filmen handlar om hur människor världen över tillsammans lär sig leva på ett mer hållbart sätt- om odling, egna valutor, alternativ energiförsörjning! Kort introduktion om vad som händer på omställningsfronten i Umeåregionen-mingla o fika med andra intresserade! Bokbord. Diskussion. Arrangör: Studieförbundet Umeåregionen, Naturskyddsföreningen i Robertsfors

17-21/9 // 15.00 - 22.00 // **Café Hamnmagasinet**

Kom och fika gott hembakat fika, träffa kompisar, surfa trådlöst, mys och häng. Kaffe och te är fairtrade märkt. Vi har vegetariska och veganska alternativ och eftersträvar att till största delen tänka ekologiskt. Välkommen in! 15-25 år Tid: tis-tors kl 15-22, fre kl 15-23, lör kl 15-23 Arrangör: Hamnmagasinet-Ungdomshuset.

17/9 // 15.00 - 16.00 // **Natur- & svampföreläsning på lätt svenska.**

Arrangör: Studieförbundet Medarrangör: Vännäs kommun.

18/9 // **K som i Kompis**

Som ett arrangemang under SEE – Västerbottens hållbarhetsvecka bjuder Nolia in till en av Friends teaterföreställningar. "K som i Kompis" riktar sig till barn i förskola samt åk 1-2. Föreställningen handlar om Jenka och Smecken som är kompisar. Smecken vet hur saker och ting fungerar och tycker att det är viktigt att allt blir rätt. Jenka är glad, livlig och vill väl, men tänker sig inte alltid för. Med sig har de sin kompis Frasse, en hund som tidigare blivit retad och utstött. Jenka, Smecken och Frasse berättar om saker de varit med om, bråkar och blir sams. De funderar kring hur man ska vara mot varandra och diskuterar hur man egentligen kan göra för att vara en bra kompis.

18/9 // 18:00-23:00 // **Hållbar spelkväll på Klossen**

Varje onsdag arrangerar Studieförbundet öppna spelkvällar på vårt kulturhus KLOSSEN bakom Ålidhems centrum tillsammans med Sverok. Vi anordnar brädspel, rollspel och figurspel både för dig som är nybörjare och nyfiken på hobbyn och för dig som spelat förut men söker nya spel och nya vänner att spela med. Under hållbarhetsveckan bjuder vi på rättvisemärkt kaffe och miljöinspirerande brädspel som Dominant Species. Arrangör: Studieförbundet, Sverok Västerbotten

18-19/9 // 09.00 - 17.00 // **Medskapandets konst – den nordiska konferensen om hållbar utveckling**

Umeå kommun arrangerar tillsammans med Nordiska ministerrådet, Miljödepartementet och Sveriges Kommuner och Landsting den nordiska konferensen om hållbar utveckling. Konferensen riktar sig till lokala, regionala och nationella företrädare från de nordiska länderna och intresserade internationella aktörer, engagerade i hållbar utveckling.

18/9 // 19.00 - 21.00 // **Biodling för nybörjare**

Skellefteå Biodlarförening informerar om vad som krävs för att starta biodling. Arrangör: Studieförbundet Vuxenskolan Burträsk Medarrangör: Skellefteå biodlarförening

18/9 // 18.00 - 21.00 // **ReDesign/Återbruk-Sadelskydd till cykel**

ReDesign/Återbruk-Sadelskydd till cykel och A5 Block Designa och Sy ett personligt sadelskydd till din cykel. Gör ditt alldeles egna unika A5 block. Återbruk av olika material. Material finns, ta gärna med eget om du vill. Gratis den här veckan! 15-25 år Hammagasinet-Ungdomenshus (vid älven)

18-20/9 // 8.00 - 16.30 // **Besök en Geodom – lär dig mer om klimatet**

Vad är det som håller på att hända med klimatet egentligen och varför? Vad kan vi göra för att påverka jordens framtida klimat? Varför är det så svårt att enas i klimatförhandlingar? Det är frågor som kommer att lyftas när Geodomen kommer till Lycksele. Geodomen är en mindre, uppblåsbar dom med plats för ungefär 25 personer. På den 6,5 meter breda, kupolformade skärmen får du lära dig mer om klimat och klimatförändringar. Obs! Besöken måste vara förbokade. Plats: Lycksele, Skellefteå, Umeå Arrangör: SMHI, Länsstyrelsen Västerbotten, Norrköpings visualiseringscenter

18/9 // 18.30 - 20.00 // **Den hållbara tråden! Ekologiska kläder!**

Hur tillverkas dina T-shirts? Vi visar filmen ”Den Hållbara tråden”(25 min) om den kemikaliebelastande bomullsproduktionen och alternativ. Välj alternativet- ekologiskt tillverkade kläder! Vi visar på alternativen. Sanna Ljung, Ånäset, visar ekologiska tyger och egen designade kläder i ekologiskt material. Bokbord Fika Diskussion. Arrangör: Studieförbundet Umeåregionen, Naturskyddsföreningen i Robertsfors

18/9 // 13.00 // **Sång till hälsa**

För dig som vill träna din röst och sjunga i en tillåtande atmosfär. Onsdag 18/9 kl 13 i Mariakyrkan Älgvägen 1 (Buss nr 1 mot Östra Ersboda) Vi sjunger en timme, fika finns till självkostnadspris. Arrangör: Umeå Maria Församling. Ledare: Mariann Lestander, Inger Boman

18/9 // **Teckningstävling för en hållbar utveckling!**

Tobaksfri Duo inbjuder elever på länets åk 4-9 skolor till en tecknings- och skapartävling.

19/9 // 18.00 - 21.00 // **Filmvisning - In Transition 2.0**

Filmer för kunskap och idéer om problem och lösningar, för en hållbar samtid och framtid. Filmvisning och diskussion presenteras i samarbete mellan Studieförbundet, Jordens Vänner, Naturskyddsföreningen, Omställning Umeå, Ingenjörer för miljön och Folkets Bio. In Transition 2.0 – Omställning till vad och hur? För en lokal ekonomi och ett minskat oljeberoende. Diskussion om Omställning Umeå. Kulturhuset Klossen, Ålidhem.

19/9 // 15.00 - 16.00 // **Biosfärområden som modell för hållbar utveckling**

Följ med och lär om UNESCOS ”Man and the Biosphere Programme”. Där samspelet mellan människan och biosfären utgör utgångspunkten. Här berättas om det världsomspännande nätverket med 621 Biosfärområden i 117 länder, varav 5 områden finns i Sverige. Skall Vindelälvens dalgång bli det 6e området i Sverige? Arrangörer: Länsstyrelsen i Västerbotten, VIKOM och Världsnaturfonden

19-21/9 // **Drömtrafiken – Utställning i tältet på Möjligheternas torg**

Välkommen till tältet och ta del av en utställning om trafiken i Skellefteå. Trafikstrategi för Skellefteå kommun ska visa vilka inriktningar och åtgärder som vi tillsammans vill prioritera för ett hållbart och attraktivt Skellefteå. Ett helhetsgrepp på trafiksystemet skapar mer nytta och ett mer trivsamt Skellefteå för alla medborgare. Det är därför viktigt att hitta en balans där allas perspektiv finns med. Arrangör: Skellefteå kommun

19/9 // **Generationsväxling i ladugården, bonden Markus gör nytta**

Utställning i tältet på Möjligheternas torg. Markus, bonde på heltid, en driven företagare med visioner, som inte räds de problem som kan uppstå. Fotograf Camilla Öjhammar berättar och visar bilder om första året på gården, det som från början var tänkt att bli ett reportage för en tidning men som blev både en utställning och en bok. Arrangör: Skellefteå kommun

19-20/9 // 13.00 - 16.00 // **Testa laddhybrid**

Under trafikantveckan ordnar energirådgivaren i Malå kommun, Jan Asplund, möjligheten att provköra såväl laddhybridbil som elcykel. Frågor om transporter i vardagen kommer att diskuteras och priser utlovas till de som testar. Arrangör: Energi- och klimatrådgivningen, Malå kommun

19/9 // 12.00 - 14.00 // **Återbrukssömnad**

Diskussion på lätt svenska. Arrangör: Studieförbundet Medarrangör: Vännäs kommun

19/9 // 15.00 - 17.00 // **Återbrukshantverk**

Diskussion på lätt svenska. Arrangör: Studieförbundet Medarrangör: Vännäs kommun

19/9 // 13.00 - 15.30 // **Inspiration Afrika**

I ett program med musik, dans, bilder och berättelser engagerar gäster från Afrika elever vid Midgårdsskolan till ett gemensamt arbete för mänskliga rättigheter och hållbar utveckling. Arrangemanget genomförs tillsammans med nuvarande och före detta elever från Midgårdsskolan. Arrangör: ADEP – Another Development Perspective AB

19/9 // 17.00 - 20.00 // **BioFuel Region 10-årsjubilerar**

I 10 år har vi arbetat för en omställning från fossila bränslen till förnybara. Det firar vi under SEE-veckan! Vi kommer att göra en tillbakablick på åren som gått, vi kommer att berätta var vi är idag och även blicka framåt. FFF-utredningen (utredningen om Fossilfri fordonsflotta) kommer att presenteras också. Arrangör: BioFuel Region

20/9 // 09.00 - 13.00 // **Språkskolan – Happiness and Harmony**

Tack vare vårt EU-projekt ”Happiness and Harmony Across Europe” har vi fått många bra verktyg och idéer som vi tänkte visa upp och dela med oss av till andra barn, föräldrar, pedagoger och andra intresserade!

20/9 // 18.00 - 21.00 // **Filmvisning - Underkastelsen**

Filmvisning och diskussion presenteras i samarbete mellan Studieförbundet, Jordens Vänner, Naturskyddsföreningen, Omställning Umeå, Ingenjörer för miljön och Folkets Bio. Underkastelsen – Om kemikalier i vår vardag. Diskussion efter filmen om hur vi kan undvika gifterna och hur vi kan pressa politikerna till strängare lagar för kemikaliebruk.

20/9 // 13.00 - 16.00 // **Fika Fairtrade med hembakt!**

Bidra till bättre förhållanden för odlare och anställda! Fairtrade kaffe, thé, choklad bjuder vi på! Information om vad Fairtrade är. Utställning med fler produkter – Kom och fika med andra! Arrangör: Studieförbundet Umeåregionen, Naturskyddsföreningen i Robertsfors

20-21/9 // 11.00 - 16.00 // **Skellefteå kommun har Sveriges effektivaste bilförare! Eller hur?!**

Tältet på Möjligheternas torg. Kom och ta reda på hur sparsamt du kör bil. Under hållbarhetsveckan har du chansen att testa vår simulator, samt delta i en nationell tävling i sparsam körning som pågår under denna vecka i ett 40-tal kommuner. Arrangör: Skellefteå kommun, Energi- och klimatrådgivningen, Energimyndigheten

20/9 // **Testa Smoothie-cykel**

Tältet på Möjligheternas torg. Du får anstränga dig fysiskt och samtidigt ett gott och nyttigt mellanmål. Utmana dina kollegor eller vänner! Du får goda tips och förklaringar om hur du blir hälsosam cyklist.

20/9 // **Hälsotrampare, vad är det?**

Intervju med en av årets hälsotrampare på Möjligheternas torg. I år deltar 30 hälsotrampare i projektet som pågår mellan den 22 april till den 6 oktober. De ska låta bilen stå och istället cykla till och från jobbet minst tre dagar i veckan. Ett samarbete mellan Framtidsvägen, Skellefteå kommun, Hälsa2020 och Västerbottens läns landsting.

20/9 // 10.00 - 14.00 // **Energismart eller bara smart?**

Testa vår tipsrunda och ta chansen att vinna fina priser. Tipsrunda för högstadie- och gymnasieelever. Arrangör: Energi- och klimatrådgivningen, Umeå kommun tillsammans med Nenet

20/9 // 08.00 - 17.00 // **BioFuel Region 10-årsjubilerar**

I 10 år har vi arbetat för en omställning från fossila bränslen till förnybara. Det firar vi under SEE-veckan! Vi kommer att göra en tillbakablick på åren som gått, vi kommer att berätta var vi är idag och även blicka framåt. FFF-utredningen (utredningen om Fossilfri fordonsflotta) kommer att presenteras också. Arrangör: BioFuel Region

21/9 // 10.00 - 15.00 // **Havsmiljön i centrum**

Vad växer på botten utanför din brygga, var sker nästa oljeolycka och finns det utrymme för en bro över Kvarken? Samarbetsprojektet SeaGIS presenterar kunskap om havsmiljön och svarar på frågor om hur vi kan skapa en hållbar havsmiljö. Nyttjandet av havet har ökat och vi behöver planera verksamheterna även till havs. Marinbiologer och planerare finns i SeaGIS-tältet. Kom och sätt havspusslet!

21/9 // 12.00 - 14.00 // **Våga fråga – välj giftfritt när du shopper**

Informationsaktivitet under lördagen den 21 september för att upplysa konsumenter om deras rätt till information om farliga ämnen i varor. Vi kommer att under ca två timmar stå vid olika shoppingcentra och dela ut foldrar med information om varför man ska fråga om farliga kemiska ämnen innan man handlar. Deltar gör tjänstemän från miljö- och hälsoskydd tillsammans med politiker från Miljö- och hälsoskyddsnämnden. Arrangör: Miljö- och hälsoskydd, Umeå kommun

21/9 // 18.00 // **Filmvisning - More Than Honey**

Filmer för kunskap och idéer om problem och lösningar, för en hållbar samtid och framtid. Presenteras i samarbete mellan Studieförbundet, Jordens Vänner, Naturskyddsföreningen, Omställning Umeå, Ingenjörer för miljön och Folkets Bio.

More than honey – Hur mår pollinerarna, de djur som ska ge oss frukt och mat? En belönad film om bin och dess centrala funktion i ekosystem. Diskussion efter filmen om läget i Sverige.

21/9 // 11.00 - 14.00 // **Hållbar idrott, värdefullt**

Vi pratar om hållbar idrott med god värdegrund. Som förälder till barn och ungdomar som idrottar har du en viktig roll. Din inställning och attityd avgör om ditt barn ska tycka det är kul med idrott nu och senare i livet. Dragonens ishallar. Arrangör: Umeå Kommun, SISU Idrottsutbildarna

21/9 // 10.00 - 15.00 // **Gör nytt av något gammalt**

Inspirationsdag på Second hand i Lövånger. Arrangör: Studieförbundet Vuxenskolan

21/9 // 11.00 - 14.00 // **Syns du inte så finns du inte!**

Kom och lär dig mer om synbarhet. Umeå Kommun delar ut cykellysen och reflexer.

21/9 // 11.00 - 15.00 // **Ren luft – ditt vägval**

Hur du färdas i vardagen har betydelse för kvalitén på luften i Umeå. Kom till Renmarkstorget för kaffe och kaka och få tips om hur du kan resa mer hållbart. Du får även veta mer om hur det står till med luften i Umeå. Under dagen visar vi upp en elbil och en elcykel samt delar ut gratis cykellysen och reflexer till Umeås cyklister (så långt lagret räcker). För de yngre barnen finns även en cykelbana att testcykla på. Ett samarrangemang mellan Be Green Umeå, Gator och parker, Energi- och klimatrådgivningen och Nenet. Arrangemanget är en del av Europeiska trafikantveckan. Arrangör: Be Green Umeå, Nenet – Norrbottens Energikontor

21/9 // 10.00 - 13.00 // **Fågelskådning i staden**

Lär om våra vanligaste fåglar och deras beteenden. Samling vid Västerbottens museum kl 10.00
Cykelutflykt i omgivningarna kring museet, Stadsliden, Berghem och Haga. Ingen föransmälning krävs. Ta med fika och gärna en kikare och fågelbok. Guider: Anders Enetjärn och Thomas Brodin
Arrangör: Studieförbundet Umeåregionen, Umeå Fågelförening

21/9 // 10.00 - 14.00 // **Viva resurs öppet hus**

Öppet hus aktiviteter. Samtliga avdelningar Viva resurs hålls öppna för besökare. Olika barnaktiviteter, sagostund i bokhörnan, tipsrunda för barnen med möjlighet att vinna kalaspaket för åtta stycken på Busplaneten, demontering av olika saker, fiskedamm, hoppborg, guidade turer i huset, ta del av ny informationstavla om Viva resurs verksamhet, uppvisande av 1-milahalsduken, besök monter med fakta om Viva resurs miljövinster, besök ”om igen hörnan” med unika återbruksprodukter. Gratis korb och festis till de 1000 första besökarna. Fikaförsäljning i cafeterian. Returbutiken är öppen med otroliga specialerbjudanden.

Musikunderhållning med HALM, ett ungt band bestående av fyra tjejer från Sävar, en by i Umeå i Västerbotten. Deras repertoar består av egna tolkningar av andra artisters låtar och egna bluegrass-inspirerade låtar som skildrar både sprittande glädje och livets mörka sidor. De har haft ett flertal stora och små spelningar de senaste åren, bl.a. på Country- och Rockfestivalen på Gumboda Hed i juli 2012 och High Chaparral Country Music Festival 2013. Därefter har de bland annat spelat i Mosjoen i Norge, spelat i samband med kvartsfinalen i EM i Damfotboll i Linköping och på ”Sommaren i City” i Umeå. Vidare kom de två av 600 band i Sverige i Riksfinalen (av 16 finalband) i ”Livekarusellen” Malmö den 25/5 2013. Grundsättningen är kontrabas, banjo, gitarr och piano. Tjejerna har även låtar där mandolin, tamburin och munspel förstärker countrysoundet. Stämsången är deras signum.”

21/9 // 10.00 - 15.00 // **”Skellefteå Street Jam” – Skellefteås första BMX/MTB Street tävling**

Tävlingen hålls under Västerbottens hållbarhetsvecka och Europeiska trafikantveckan. Program: 10.00-12.00 – BMX/MTB WARM UP 12.30-15.00 – BMX JAM

21/9 // 10.00 - 15.00 // **Skördemarknad på Möjligheternas Torg**

Här kan du köpa lokalproducerat och/eller närodlat av bästa kvalitet. Bär, grönsaker, sylt, marmelader, bröd mm. Arrangörer: Skellefteå Byamarknad

21/9 // **Hockeybussar till Skellefteå AIK:s hemmamatcher**

Uppmärksamma den bilfria dagen, lämna bilen hemma och åk hockeybuss istället. Hockeybussar kommer att köra till alla hemmamatcher från och med 14 september till den 5 mars. Arrangör: Skelleftebuss, Skellefteå AIK Hockey, Framtidsvägen, Skellefteå kommun, Trafikverket

21/9 // 11.00 - 13.00 // **Invigning av Skellefteå kommuns utegym**

Gemensam invigning av utegym på respektive ort. Fritidsnämnden inviger och instruktörer från badhuset finns på plats för alla som vill prova redskapen. Arrangör: Skellefteå kommun, Fritid

21/9 // 12.00 - 15.00 // **Klädbytdag**

Kom och byt dina kläder/skor! Arrangör: Studieförbundet, Vännäs kommun

21/9 // 10.00 - 15.00 // **Hållbarhetsmarknad**

Allmänheten inbjuds att prova, smaka, känna, tala, se och lyssna – uppleva hållbarhet! Närproducerat, ekologiskt, rättvist, återbrukat, handtillverkat, mänskligt, medmänskligt och mellanmänskligt dukas upp för alla att ta del av. Arrangör: Gröna Huset Umeå Ideell Förening, Umeå2014 och Studieförbundet.

22/9 // 18.00 - 21.00 // **Filmvisning - Världens säkraste kärnkraftverk**

Filmvisning och diskussion presenteras i samarbete mellan Studieförbundet, Jordens Vänner, Naturskyddsföreningen, Omställning Umeå, Ingenjörer för miljön och Folkets Bio. Världens säkraste kärnkraftverk – Kan vi fortsätta använda kärnkraft? Utmana dig själv och ge kritiken utrymme. Diskussion om energiförsörjning, energieffektivisering och hur vill vi att samhället ska se ut?

22/9 // 12.15 - 15.00 // **Kyrkornas hållbarhetsdag**

Kyrkfika på Rådhusorget, körer, Rättvisebutik, skapande för stora och små. Arrangör: Kyrkan på Campus Medarrangör: Sensus, Frälsningsarmén, Pingstkyrkan, Korskyrkan med flera

22/9 // 11.00 - 16.00 // **Bygg nytt av något gammalt**

Workshop om vad man bygga av träspill och liknande. Arrangör: Studieförbundet Vuxenskolan, Skellefteåbygdens självhushållningsnätverk

22/9 // 10.00 - 16.00 // **Vandring på Flottarstigen till Sikenästorpet**

Samling vid Lövlundens parkering. Korta stopp då Erik Isaksson berättar om Rickleån och fisket. I Sikenäs finns möjlighet att grilla medhavd korv el dyl. Vi bjuder på kaffe och fika! Kubbspel för den som vill! Information om Älvräddargruppen samt Nätverket ”Ett kärnkraftsfritt Bottenviken” Arrangör: Studieförbundet Umeåregionen, Naturskyddsföreningen och Friluftsförbundet i Robertsfors

22/9 // 11.00 // **Pilgrimsgudstjänst med små och stora**

Backens kyrka söndagen den 22 september kl 11. Efter gudstjänsten gör vi en vandring till Fågeltornet Gran nedanför Älvtået på Västerhiske. Arrangör: Umeå Landsförsamling

22/9 // 12.00 - 16.00 // **Bröd utan gränser**

Kom och provbaka tunnbröd i vår bagarstuga. Arrangör: Västerbottens museum och ABF

22/9 // 13.00 - 15.00 // **Swap 'til you drop!**

Ålidhemskyrkan(Studentvägen 2). Rensa din garderob på kläder som du inte behöver. Ytterkläder, barnkläder, skor, tröjor, byxor – allt helt och rent. Klädinsamlingen pågår under hela vecka 38. När du lämnar dina plagg får du en tillgodobiljett på det antal plagg du lämnar. Hittar du fler plagg än du har biljetter kostar de 10kr/st. Arr: Ålidhems församling

Bilaga 2: Uppföljning av SEE-veckan

1. Bidrag

Tack vare bidrag från Sida fick vi möjlighet att även i år börja veckan med en invigning på måndagen den 16 september.

2. Sammanställning av kvantitativa resultat

Organisationer/aktörer som medverkat	Ledningsgruppen för SEE (Nolia AB, Länsstyrelsen i Västerbotten, Västerbottens Läns Landsting, Region Västerbotten, Umeå universitet, Umeå kommun, Skellefteå kommun, Umeå C och Be Green Umeå/Green Citizens of Europé), Sida, SPP. Resultat: 11 medverkande organisationer/aktörer
Deltagande	Aktivitet: Invigningskväll med föredrag mm. Se nedan. Resultat: 130 deltagande
Digitala kanaler	Totalt har vi kunnat mäta drygt 5 700 kontakter genom digitala kanaler, varav cirka 4 300 utgörs av besökare på seevasterbotten.se . Flera samarbetsparter har också uppmärksammat evenemanget på sina hemsidor. Resultat: 2 391
Media	Ett 20-tal artiklar i lokalmedia om SEE-veckan. Dock bara ett radioinslag som handlade om invigningen. Resultat: 1
Passivt deltagande	Digitala kanaler + annonser + media Resultat: 1 973 291

3. Aktiviteter

3.1 Invigningskväll

Tid och plats	Umeå, Folkets hus 16 september 2013 kl 15.00 – 17.30 med efterföljande mingel.
Målgrupp	Fack- och allmänhet
Medarrangörer	Sida, Umeå Kommun, Umeå Universitet, Länsstyrelsen, Landstinget och SPP
Beskrivning	”Kenya i Västerbotten och Västerbotten i Kenya” – 15 personer från Kenya och Robertsfors tillsammans med Ingvar Rönnbäck. ”Räcker naturen till alla?” - Jon Moen, professor i ekologi, Umeå Universitet. ”Investera hållbart!” Stina Billinger, hållbarhetschef på SPP. ”Jinja och Skellefteå ” Marie Chrysanter, projektledare Skellefteå kommun .” Ögonblick av hållbarhet” Evelina Rönnbäck, frilansfotograf, i samarbete med Naturskolan i Umeå visar sin fotoutställning. Moderator Jenny Eklund.
Innehåll <i>a) globala och lokala samband?</i> <i>b) möjligheter att agera i globala frågor?</i> <i>c) svenskt bistånd och dess resultat?</i>	a) JA b) JA c) JA
Antal deltagare	130

4. Digitala kanaler

4.1 seevasterbotten.se

Tid och plats	Hela året
Målgrupp	Fack och allmänhet
Beskrivning	Hemsida för hela evenemanget.
Antal besökare	2 255

4.2 Facebook

Tid och plats	Hela året
Målgrupp	Allmänhet
Beskrivning	SEE-veckans egen sida på Facebook.
Antal besökare	556 "gillare"

4.3 Digitala nyhetsbrev

Tid och plats	Hela året
Målgrupp	Näringsliv och organisationer
Beskrivning	I tre nummer skrev vi om evenemanget.
Antal besökare	480 personer

5. Media

5.1 Pressklipp

Tid och plats	Vecka 36, 37, 38
Målgrupp	Allmänhet
Beskrivning	Cirka 20 artiklar i lokalpress handlade om SEE-veckan. Men det vara bara ett radioinslag i SR Västerbotten som handlade om invigningen.
Kontakter totalt	25 000

6. Marknadsföring

6.1 SEE Magasin

Tid och plats	Vecka 37. Bilaga i VK, Folkbladet och Norra Västerbotten
Målgrupp	Allmänheten
Beskrivning	Mässmagasin om hela SEE-veckan, med texter och artiklar om evenemanget. Utskick som bilaga i VK, Folkbladet och Norra Västerbotten.
Kontakter	150 000

6.2 Annonsering

Tid och plats	V 36, 37, 38
Målgrupp	Allmänheten
Beskrivning	Vecka 36, 37, 38 i VK, Folkbladet, Norra Västerbotten samt Umeå Tidning. Web-annons i VK/Folkbladet och Norra Västerbotten 22 augusti – 22 september. Totalt 29 annonser
Kontakter	1 795 000

7. Summering deltagare

7.1 Deltagande

Invigning	130
Totalt (deltagare)	130

7.2 Sociala medier och webbplatser

Hemsida	2 255
Facebook	556
Digitala Nyhetsbrev	480
Totalt (kontakter)	3 291

7.3 Media

Totalt antal inslag/artiklar	1
------------------------------	---

7.4 Räckvidd

Inslag/artiklar i medier (kontakter)	25 000
Annonser (kontakter)	1 945 000
Digitala kanaler (kontakter)	3 291
Totalt	1 973 291

8. Kommentarer

SEE – Västerbottens Hållbarhetsvecka genomfördes för fjärde året i rad. I år genomfördes också Nordiska Ministerrådets Konferens 18 – 19 september. En nordisk konferens om hållbar utveckling, i år med temat ” Medskapandets Konst”. SEE-veckan bygger på samarbeten med många inblandade aktörer. En bra informationskanal till dem har varit ett nyhetsbrev som går ut till cirka 500 företag och organisationer. Uppfattningen är att många organisationer ser veckan som en händelse som ger dem extra skjuts åt frågor som de arbetar med dagligen. Just detta att de redan har ett engagemang i frågorna är viktigt.

Det var mycket glädjande att Sida även i år valde att ge projektet 75 000 kr. Detta gjorde att vi hade resurser till att genomföra en kickoff: Startskottet för SEE-veckan, måndagen den 16 september. I år valde vi att lägga detta på dagtid kl 15 – 17.30 med efterföljande mingel och lite mat.

Det kom 130 människor och det var ett mycket varierande och intressant program. De flesta stannade också kvar och minglade efteråt. Vi ser det som en mötesplats för de som oftast dagligen jobbar med hållbara projekt, där vi både ger en belöning för deras arbete men också ett forum att träffas och diskutera.

Bilaga 3: Startskottet för SEE

Startskottet för SEE

- Västerbottens hållbarhetsvecka 2013

Datum: Måndagen den 16 september 2013

Tid: 15.00–17.30 med efterföljande mingel

Plats: Umeå Folkets Hus

Anmälan: Vi bjuder på både program och en mingeltallrik och vill ha din anmälan senast den 12 september 2013 till:

<http://www.lansstyrelsen.se/vasterbotten/Sv/kalender/2013/Pages/startskott-for-see-veckan.aspx>

see™

Delar av programmet:

Jenny Eklund, moderator, har jobbat med kommunikation, utbildning och utveckling sedan början på 90-talet. Ursprungligen som journalist, redaktör och projektledare för en rad framgångsrika satsningar inom både offentlig och privat verksamhet – numera som utvecklare, utbildare och inspiratör i egna företag.

Kenya i Västerbotten och Västerbotten i Kenya

Ingvar Rönnbäck - Ett samarbete och utbyte över geografiska, sociala och kulturella gränser ger förutsättningar för unika insikter och relationer. Genom ord, bilder, musik och andra estetiska uttryck kommunicerar gäster från Kenya tillsammans med svenska samarbetspartners erfarenheter kring och lärdomar av samarbete för demokrati, mänskliga rättigheter och hållbar utveckling utifrån vilka utmaningar som föreligger.

Jinja och Skellefteå

Marie Chrysanter, projektledare i Skellefteå kommun, tar ansvar för sin omvärld och är en del i en global värld. Hon, Ann-Christin Westertlund och Anette Lindgren berättar om hur Skellefteå är med och skapar hållbar utveckling genom samarbetet med Jinja Municipal Council vid Victoriasjön i Uganda. Samarbetet är en del av det svenska biståndet, ger ny kunskap och nya perspektiv. Genus, hållbar utveckling och barns perspektiv är viktiga grundstenar i erfarenhetsutbytet. Kultur är ett viktigt verktyg i vårt gemensamma arbete.

Räcker naturen till alla?

Jon Moen, professor i ekologi, miljö och geovetenskap, ställer frågan "räcker naturen till alla?".

-Förväntningarna ökar på att naturen ska leverera allt som samhället vill ha. Samtidigt påverkar vi naturen kraftigt genom att använda den till exempelvis skogsindustri och jordbruk. Vi kan inte både behålla kakan och äta den. Naturen är en begränsad resurs. Markanvändningsfrågor, intressekonflikter och ett hållbart nyttjande av naturresurser står i fokus. För att få en bild av hur ekosystemet påverkas när människan använder sig av naturen samarbetar forskare vid universitetet i Umeå - en ovanlig blandning av forskare inom ekologi och miljövetenskap tillsammans med statsvetare, kulturgeografer och historiker".

Investera hållbart!

Stina Billinger, hållbarhetschef på SPP och moderbolaget Storebrand. Hon återfinns bland de tio personer som har störst inflytande över svenska företags hållbarhetsarbete och har placerats på plats tio i Veckans Affärers supertalanglista. Stina delar med sig om sitt och SPP/Storebrands sätt, att med stöd av 400 miljarder i pensionskapital, investera hållbart och bidra till en mer hållbar framtid. Hon berättar på ett inspirerande sätt hur dina sparpengar kan göra skillnad och varför hon ser på de hållbara bolagen som framtidens vinnare.

Ögonblick av hållbarhet

Evelina Rönnbäck, frilansfotograf, i samarbete med Naturskolan i Umeå visar sin fotoutställning i Folkets Hus foajé kl. 14.00-19.30.

Medarrangörer:

Länsstyrelsen
Västerbotten

Sida

Hälsa2020

spp

Bilaga 4: Enkät svar

Sammanställning av enkät programmedverkande SEE – Västerbottens Hållbarhetsvecka 2013

Svarsfrekvens på enkäten var 67 procent, 33 skickades ut varav 22 besvarades.

Antal deltagare under årets SEE-vecka var ungefär 9500 och det var mycket jämn könsfördelning. Räckvidden av media, annonser i tidningar och via digitala kanaler uppskattades till nära 2 miljoner kontakter.

Hur många deltagare hade ditt/dina arrangemang under SEE-veckan? Ange totalt/uppskattat antal deltagare per arrangemang samt hur antalet fördelades på antal kvinnor och män per arrangemang.

- Tyvärr så hade vi inga besökare. Kanske berodde på tiderna, att de var under arbetstid, eller att vi inte var på stan. Men vi hade både en artikel om oss och egna annonser.
- Jag medverkade i flera arrangemang där jag var initiativtagare, ansvarig, samverkanspart eller deltagare:
  1. Invigningen av SEE-veckan (cirka 100 deltagare)
  2. Youth for Democracy and Human Rights (sammanlagt cirka 750 personer genom olika aktiviteter)
  3. Kick-off för RCE North Sweden (cirka 35)
  4. Medskapandets konst - tema hållbart lärande och kultur (cirka 35 deltagare)
  5. Inspiration Africa vid Midgårdsskolan (cirka 500 vilka också räknats in i nr 2)
  6. Jag tror att det har varit en jämn fördelning mellan män och kvinnor på dessa arrangemang.
- Arrangerade Hållbar idrott på Dragonishallen. Samtalade med 20 - 25 vuxna (varav 65 procent män och 35 procent kvinnor) om att vara idrottsförälder samt idrottens värdegrunder. Genomförde en ”barometerundersökning” som främst var riktade till barn och ungdomar. Uppskattar att närmare 60 personer besvarade/tog ställning till frågan.
- 26 personer varav 14 män och 12 kvinnor
- Bagarstuga- 6 pers. 4 kvinnor. Inspirationsdagen- 60p/40 kvinnor. Annonsen om arret fanns av någon anledning inte i er tidning så det är svårt att uppskatta hur mycket folk annonseringen om dagen hade givit)
- 31 personer, 11 kvinnor och 20 män
- 14 per arrangemang, cirka 50/50 män och kvinnor
- Vi hade bakning på onsdag den 18/9 på eftermiddagen med tema ”Svenska kanelbullar” 10 kvinnor, blandad grupp med svenska och invandrarkvinnor varav 2 barn. Torsdag: Traditionellt bröd i bagarstuga: studiebesök med prova på och smaktest för SFI- elever på förmiddan: 14 personer varav 2 män. Eftermiddagen ägnades åt praktisk bakning av mjukkakor. 7 personer varav 6 kvinnor.
- Vi beräknar att 350 personer tittade förbi vårt event. Det var jämnt fördelat mellan kvinnor och män.
- Vår aktivitet bestod av att informera på stan under ett tillfälle (lördag, 11-14). Vi var ett 20-tal personer som delade ut informationsblad och vi delade ut ungefär 400-infoblad. Kan inte uppskatta andelen kvinnor/män.
- 85 totalt varav cirka 60 kvinnor.

- Cirka 700 matgäster i vår restaurang mån - fredag
- Hamnmagasinet ungdomshus marknadsförde 2 aktiviteter. Målgrupp 15-25 år. Redesign/Återbruk med sadelskydd/A5 block - gratis (ons och tor kl 18-21) och Café Hamnmagasinet med fairtrade märkt och ekologiskt tänk. Hembakat och mkt billigt. En mötesplats för alla. Parallellt med dessa aktiviteter har vi även annan verksamhet, replokaler, dj rum, tv-spels rum, mötesrum, föreningar som tränar/workshops, biljard/pingis/airhockey med mera. Uppskattade besökare under See Hållbarhetsvecka: Tisdag 17/9: Tot i huset: 46 st varav 19 tjejer/27 killar. Skapa: 1 kille Café: 5 killar Onsdag 18/9: Tot: 62 st varav 29 tjejer/33 killar Skapa: 7 tjejer/2 killar Café: 6 tjejer/11 killar Torsdag 19/9: Tot: 77 st varav 31 tjejer/46 killar skapa:6 tjejer Café: 11 tjejer/12 killar Fredag 20/9: Tot: 21 st varav 6 tjejer/15 killar Café: 5 tjejer/11 killar Lördag kväll 21/9: Tot: 39 st varav 17 tjejer/22 killar Skapa: 9 tjejer/7 killar Lördag dag 21/9: Kulturcentrum för barn och unga = öppet med eget programskapande lördag: Café Hamnmagasinet Café öppet i samband med det. Uppskattat antal besökare (alla åldrar): 80 tjejer/80 killar Hamnmagasinet har stängt måndagar och söndagar (huset arrenderas av andra aktörer på söndagar)
- Cirka 2000, ganska jämn fördelning mellan könen.
- Vår monter innehöll många olika stationer och var ett samarrangemang mellan Be Green Umeå, Gator och parker, Ultra, Länstrafiken, Energi- och klimatrådgivningen och Nenet. I och med detta var det svårt att hålla statistik på antalet besökare i hela montern men vi har gjort en uppskattning utifrån antalet utdelade cykellysen och tidtabeller med mera. Gator och Parker delade ut fler cirka 2000 cykellysen och reflexer, Ultra och länstrafiken delade ut cirka 800 bussturlistor, ungefär 200 kaffekoppar avnjöts och 60 personer deltog i Ultras/Länstrafikens tävling om 3000 kr i kollektivtrafikresor. Dessutom var det full aktivitet på cykelbanan för barn och mycket intresse kring elbilen, elcykeln och många frågor om luften i Umeå. Tyvärr saknas statistik på antalet män och kvinnor men jag skulle gissa på ungefär 50/50.
- cirka 130 deltagare
- 1000-1500, cirka 50-50 i könsfördelning
- Vi talade om att vi var med i SEE och hade erbjudande. Många uppskattade och tyckte det var bra. Jag upplever att många inte kände till det.
- Cirka 125 - 150 med hälften tjejer och killar
- Ett filmarrangemang 20 personer, övriga 3 arr 10 på varje, ung 50 procent män/kvinnor.
- 45 deltagare, 20 kvinnor 25 män

Vad tycker du om arrangemanget SEE Västerbottens hållbarhetsvecka i sin helhet?

Majoriteten tyckte att arrangemanget i sin helhet var bra, ”Mycket bra” svarade 6 och ”Bra” svarade 16.

Är du nöjd med deltagarantalet på ditt/dina arrangemang under SEE?

De flesta var helt eller delvis nöjda med deltagarantalet på sitt arrangemang, 14 var nöjda, 7 var delvis nöjda och 1 var inte nöjd.

Uppnåddes dina förväntningar på ditt deltagande i SEE?

Lite drygt hälften uppnådde sina förväntningar, men 10 av 22 uppnådde inte eller bara delvis sina förväntningar, ”Ja” svarade 13, ”Nej” svarade 1 och ”Delvis” svarade 9.

Har du nått nya målgrupper genom ditt deltagande i SEE?

”Ja” svarade 11, ”Nej” svarade 5 och ”Delvis” svarade 7.

Har du skapat nya kontakter inom social, ekonomisk, ekologisk hållbar utveckling under SEE?

”Ja” svarade 9, ”Nej” svarade 3 och ”Delvis” svarade 11.

Hur upplevde du marknadsföringen av SEE-veckan? (SEE Magasin som bilaga i VK, Folkbladet och Norran, www.seevasterbotten.se, Annonsering VK, Folkbladet, Norran och Umeå Tidning, web i VK/Folkbladet och Norran)

”Mycket bra” svarade 9, ”Bra” svarade 11, ”Ingen åsikt” svarade 1 och ”Mindre bra” svarade 2.

Vad är bäst med SEE-veckan?

- Jag tycker det är så bra att sådana här frågor uppmärksammas och satsas på. Tror även det kan öppna dörrar för många. Finns stora möjligheter att skapa dialoger, diskussioner och interaktioner.
- Mycket bra plattform för att visa upp positiva insatser, skapa nya kontakter, lyfta upp frågan om hållbar utveckling på agendan, nå många målgrupper etc. Jättebra att också SEE-Norrboten finns, efter inspiration från Västerbotten.
- Det jag uppskattar med SEE-veckan är att det blir ett samlat omtag i fråga - för vår del kom Hållbar idrott in i ett annat/större sammanhang, och genom marknadsföringen offentliggörs i ett annat forum än bara gentemot ”idrottsinbitna”. Med denna erfarenhet tycker jag att vi har funnit ytterligare ett sett att verka på ”fältet”, medvetandegöra ungdomar och framförallt föräldrar/andra vuxna om värdegrundstänket inom ungdomsidrotten. Tack för att vi fick möjlighet att vara med i detta sammanhang. / Thomas
- Det breda engagemanget
- Att vara en väckarklocka för hållbar utveckling
- Alla bra exempel som visas upp!
- En gemensam vecka med många arrangemang och många aktörer. Uppmärksamheten borde vara större på grund av detta. Ändå lite magert på mediafronten konstigt nog.
- Att vi samlas runt själva temat hållbarhet samt att vi i Västerbotten visar framfötterna när det gäller hållbarhet. SEE är ett bra paraply för att visa upp innovationer och strävanden.
- Tillfälle till samarbete utanför etablerade grupper. Mängden arrangemang gör att det blir större genomslagskraft. Omgärdas av positiv energi. Bra organisation och bra hjälp från t ex Nolia.
- Att det är en vecka som lyfter hållbarhetsfrågor ur ett brett perspektiv.
- Att man har deltagit och att man utvecklad något nytt som laktovegetarisk kost i personalrestaurangen. Styrkan var att samtliga medarbetare var delaktig och att kunderna var nöjda. Norran skrev också positivt om oss på bästa nyhetssidan.
- Att vi är en av många som aktivt deltar och bidrar till ett hållbarare tänk!
- Att man når ut med sitt budskap till alla som rör sig i centrum denna vecka + att man får ta del av det som de andra deltagarna gör.
- Att det händer så otroligt mycket runt omkring i båda länen.
- Grundkonceptet och möjligheten för olika verksamheter och företag att skapa sin vrå av hållbarhet.

- Att vi börjar samverka runt detta tema
- Att man uppmärksammar hållbarhet och sätter in denna livsviktiga fråga i olika och nya sammanhang.
- Att lyfta hållbara frågor i samhället att vara med o bidra till folkbildningens viktigaste uppgift just nu(och långt framöver)

Vad kan förbättras med SEE-veckan?

- Kanske kan göras ännu lite mer kreativt och inspirerande. Sedan kanske det går att försöka engagera även de som inte redan har ett intresse av dessa frågor. Alltså försöka nå en bredare målgrupp.
- Det kanske går att göra ännu mer känt, genom t ex banderoller på stan så att man verkligen vet att det pågår en sådan vecka. Kanske ännu mer visuella exempel centralt i de olika kommunerna, så att medborgarna verkligen kan få kontakt med att det finns många små och stora lösningar på hållbarhetsproblematiken. Kanske få fler kända ansikten som ger röst för att det är viktigt att engagera sig.
- Se till att olika aktiviteter inte underminerar varandra ex Nordiska minsiterrådets konferens som löpte en stor del av SEE veckan
- Engagera fler företag! Ska vi det bildas tryck i dessa frågor måste de komma från företag/ arbetsgivarna även på den privata sektorn!
- Den massmediala uppmärksamheten
- Kanske vore bra att förtydliga och framhäva alla evenemang när det gäller det fysiska framträdandet.
- Tydligare budskap, exempelvis namnet är det många som inte kan uttala eller känner till om man säger ”See-veckan”. Har hört ”see” med engelskt uttal, ”se” som i verbet se, och även ”S.E” som i ”punkt se”. Dessutom måste man förklara innebörden av bokstäverna som inte är uppenbara för alla.
- Vet inte riktigt, men det skulle vara ballt om det märktes genom något politiskt beslut för att avrunda en vecka för att uppmärksamma hållbarhet
- Bättre reklam, t ex så kunde de som serverade mat fått en See-tröja. Det hade varit bra om vi fått några affischer om SEE-veckan
- För egen del, mer marknadsföring och mer prat/info inför veckan. Ett tydligare deltagande. Det är svårt att nå ut till unga att vilja komma. Dom som kommer är upp över öronen överväldigade och glada att dom kom. Så tänka mer kring hur vi når ut med budskapet...
- Vet ej
- Mer samlad insats gällande pressreleaser/reportage för olik arrangemang.
- Tydligare marknadsföring av de olika aktiviteterna. En gratistidning med lite färgglada annonser. Det ska kännas mer som en karnevalvecka.

Är du intresserad av att delta i SEE-veckan igen?

”Ja” svarade 19, ”Nej” svarade 1 och ”Kanske” svarade 3.

Är det något du tycker att vi ska sätta extra fokus på under 2014?

- Lite som jag nämnde i förra frågan. Försöka nå ut till en bredare målgrupp. Kanske även engagera mer unga människor i det hela, både gällande program, aktiviteter men även till invigning osv.
- Det finns jättemånga viktiga frågor. En tanke är att sätta mat och livsstil som fokusfråga, då detta är centralt för att nå hållbar utveckling. Dagens system för att producera och

konsumera mat är fullständigt ohållbar, och jag tror det finns behov att ett stort engagemang och grundlig analys för att komma tillrätta med detta. Jag tror också att det finns stora möjligheter inom detta område som har betydelse för regional utveckling. Jag tror också att man skulle kunna etablera en relation till hållbarhetsfrågorna i målgrupper som vanligtvis inte har detta ”on top of his/her mind”. Alla har en relation till mat, och skulle säkert uppskatta intressanta arrangemang där mat, livsstil och hållbarhet står i fokus. Detta är också en global angelägenhet som skulle möjliggöra fortsatt samverkan med Sida inom ramen för projektet Globala Västerbotten. Inom detta område behövs det verkligen ett utvecklat internationellt utvecklingssamarbete.

- Konsumtion och landskap. Vi äter oss till det landskap vi har var det någon som sade mig.
- Företagens medverkan och engagemang!
- Självhushållning
- Kultur?
- Ingen idé just nu
- Strategier, åtgärder. Hur bygger vi samhället, både Umeå stad och Sorsele tätort, hållbart? Ska vi bygga fler vägar? Ska vi bygga IKEA? Hur ska byggandenormen för nya bostäder se ut? Konkreta grejor.
- Att alla restauranger i Västerbotten inkl skolrestauranger serverade ett laktovegetariskt alternativ under SEE-veckan. ”Grönt är Skönt för Kroppen”.
- kommer jag på något hör jag av mig :)
- Vet ej
- Ekologiska fot- och handavtryck
- Teknisk hållbarhet
- Ja, miljön och vårt sociala o hållbara samhälle kan förhoppningsvis inspirera våra gäster.
- Kultur kopplat till hållbarhet... och givetvis tobaksfrågan som är en viktig del i arbetet med en Hållbar utveckling.

Här får du gärna ge övriga synpunkter!

- Tack för att jag fick vara med! Hoppas jag kan samarbeta och delta fler gånger i framtiden. Det här var jättebra!
- Bra jobbat ni som är ansvariga för och arbetar med SEE-veckan!
- Trevligt
- Tack för ett bra och roligt samarbete! Den här veckan behövs!

Bilaga 5: Inbjudningar

"K som i Kompis"

Som ett arrangemang under SEE - Västerbottens hållbarhetsvecka bjuder Nolia in till en av Friends teaterföreläsningar.

"K som i Kompis" riktar sig till barn i förskola samt åk 1-2. Föreläsningen handlar om Jenka och Smecken som är kompisar. Smecken vet hur saker och ting fungerar och tycker att det är viktigt att allt blir rätt. Jenka är glad, livlig och vill väl, men tänker sig inte alltid för. Med sig har de sin kompis Frasse, en hund som tidigare blivit retad och utstött. Jenka, Smecken och Frasse berättar om saker de varit med om, bråkar och blir sams. De funderar kring hur man ska vara mot varandra och diskuterar hur man egentligen kan göra för att vara en bra kompis.

PLATS: Klossen, Ålidhem (Ekonomstråket 6)

DATUM: Onsdagen den 18 september 2013

FÖRESTÄLLNINGENS VISNINGSTIDER:

09:00-09:30   12:30-13:00

10:00-10:30   13:30-14:00

Varje föreläsning kan visas för max 65 besökare. Om du vill anmäla din klass eller skola till en visning så gör det till Kristin Olsson på kristin.olsson@nolia.se eller på tel: 090 - 163402. Ange då antal besökare samt vilken visningstid ni önskar (fördel att anmäla i god tid för att vi ska kunna garantera att ni får den önskade visningstiden).

Läs mer om SEE här: www.nolia.se/see

NOLIA
Mässor | Konferens | Event | Uthyrning

friends

Länsstyrelsen
Västerbotten

Unikt tillfälle att besöka en Geodom – inbjudan till Umeåregionens högstadie- och gymnasieskolor!

SEE Västerbottens hållbarhetsvecka – fokus på barn och ungdomar

SEE Västerbottens hållbarhetsvecka har arrangerats en vecka i september sedan 2009. I år är det särskilt fokus på barn och ungdomar och en mycket spännande aktivitet under veckan är Geodomen från Eluminati. På fredag 20/9 erbjuds Umeåregionens högstadie- och gymnasieskolor att besöka Geodomen som kommer till Umeå från Visualiseringscentret i Norrköping. Geodomen är en mindre, uppblåsbar dom med plats för ungefär 25 personer. På den 6,5 meter breda, kupolformade skärmen får du lära dig mer om klimat och klimatförändringar. En visning tar 30 - 45 minuter. Läs mer om Geodomen här:

<http://www2.visualiseringscenter.se/hyr-en-dom/sv/>

En varmare värld

Vad är det som håller på att hända med klimatet egentligen och varför? Vad kan vi göra för att påverka jordens framtida klimat? Och varför är det så svårt att enas i klimatförhandlingar? "En varmare värld" är en film som ger en inblick i klimatförändringarnas orsaker, effekter och alternativ för handling.

Anmäl er intresse nu!

Geodomen kommer den 20/9 att stå på Nolia i Umeå och ett program på ca två timmar (inklusive visning) kommer att erbjudas för att diskutera frågor om klimatet och miljön, men också ämnen som rör social och ekonomisk hållbarhet.

Arrangemanget samordnas av Länsstyrelsen Västerbotten tillsammans med SMHI och Visualiseringscentret i Norrköping som en aktivitet under SEE-veckan.

Är ni intresserad av att låta era klasser ta del av denna Geodom? Kontakta Tina Holmlund, tina.holmlund@lansstyrelsen.se eller 010-225 45 15 senast 2/9 för mer information och bokning.

Miljökvalitetsmål, miljökvalitetsnormer och folkhälsomål – dialogmöte om regionala miljömål, luftkvalitet och fysisk aktivitet

20 sept. 2013 kl. 09.30 - 15.30, Sessionssalen, Länsstyrelsen Västerbotten, Umeå (fika serveras från kl. 09.00.)

För miljöstrategier, politiker och tjänstemän inom miljö- och hälsa, samhällsplanering, gator och parker, hälsoutvecklare, myndigheter samt övriga intresserade.

Visionen är att Västerbotten år 2020 ska vara det hållbaraste och friskaste länet. 2013 är "Luftens år" inom EU och vi vill därför belysa och diskutera om en utvecklad samverkan mellan miljöförvaltningar, hälsostategier och planerare med flera kan åstadkomma en bättre luftkvalitet i tätorter samtidigt som målen för fysisk aktivitet och folkhälsa nås.

Vi vill även föra dialog kring det nationella miljömålssystemet som har förändrats och de regionala miljömålen nu revideras. En remissversion av de reviderade regionala målen skickas ut till länets aktörer under augusti och dialogmötet är ett tillfälle att komma med synpunkter på dessa och hur vi ska få mer fart i åtgärdsarbetet i länet.

09.30	Välkommen, Fokusområden för miljömålsarbetet i Västerbotten	<i>Eva Mikaelsson, Ann Salomonsson, Länsstyrelsen Västerbotten</i>
10.00	Generationsmål och omställning	<i>Magnus Eriksson, RUS</i>
10.30	Dialog: Vagar att gå, dialog och synpunkter på de regionala miljömålen och åtgärdsarbetet	<i>Ann Salomonsson, Länsstyrelsen Västerbotten</i>
11.30	LUNCH	
12.30	Inledning eftermiddagspass Utmaningar i Västerbotten	<i>Lisa Redin, Miljösamverkan Fredrik Sjunnesson, Länsstyrelsen Västerbotten</i>
12.45	Utblick - luft, miljö och hälsa	<i>Lars Modig, Umeå universitet</i>
13.15	Sju landmärken för hälsa och hållbar utveckling	<i>Johan Hallberg, Landstinget Dalarna</i>
14.00	<i>Bensträckare, fika</i>	
14.20	Planera för ett hållbart Umeå	<i>Ann-Margrethe Iseklint och Elin Pietroni, Umeå kommun</i>
14.35	Att modellera luftens kvalitet	<i>Lars Modig, Umeå universitet</i>
14.45	Gruppdiskussioner "Att förena miljömåls- och folkhälsomålsarbete"	<i>Johan Hallberg och Lisa Redin</i>
15.15	Summering, hur går vi vidare?	<i>Lisa Redin, Ann Salomonson</i>

Seminarier är kostnadsfritt. Deltagarantalet är begränsat till 60 pers. Deltagare som deltar hela dagen bjuds på lunch. Anmäl senast 10 september via länk:

<http://www.lansstyrelsen.se/vasterbotten/Sv/kalender/2013/Pages/miljokvalitetsmalmiljokvalitetsnormer-och-folkhalsomal-dialogmote.aspx>

Frågor? Kontakta lisa.redin@regionvasterbotten.se eller ann.salomonson@lansstyrelsen.se

Länsstyrelsen Västerbotten

Storgatan 71 B, 901 86 Umeå

www.lansstyrelsen.se/vasterbotten

vasterbotten@lansstyrelsen.se

010-225 40 00

ISSN 0348-0291